

Lagutskottets betänkande

1976/77:19

med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt gäller anslag till
Bokföringsnämnden jämte motioner

ANDRA HUVUDTITELN

Diverse

Bokföringsnämnden

Regeringen har i propositionen 1976/77:100 bilaga 5 (justitiedepartementet) under punkten G 7 (s. 88) föreslagit riksdagen att till Bokföringsnämnden för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kr.

Motionerna

I motionen 1976/77:457 av herr Sivert Andersson i Stockholm m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning med uppgift att snarast komma med förslag till en lagstiftning som tillgodoser såväl samhällets som de anställdas krav på en mera ingående insyn i företagen.

I motionen 1976/77:655 av herr Hellström m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning med uppgift att föreslå former för att kulturarbetare skall kunna undantas från kravet på generell bokföringsskyldighet, t. ex. genom att konstnärlig och litterär verksamhet undantas från rörelsebegreppet i allmänhet och ges särskild inkomstrubrik.

Utskottet

Den 1 januari 1977 trädde en ny bokföringslag (1976:125) i kraft. I jämförelse med tidigare gällande bokföringslag innebär den nya lagen att kretsen bokföringsskyldiga vidgats väsentligt. Alla näringsidkare är numera i princip bokföringsskyldiga. Undantag görs emellertid för enskild person som driver jordbruk eller skogsbruk. Aktiebolag, handelsbolag och ekonomisk förening är liksom tidigare bokföringsskyldiga oavsett om de bedriver näringsverksamhet.

I lagen ges utförliga bestämmelser om både löpande bokföring och årsbokslut.

Den löpande bokföringen består av kronologisk bokföring (grundbokföring) och systematisk bokföring (huvudbokföring med sidoordnad redovisning). Alla affärshändelser skall bokföras. För varje affärshändelse skall bokföringen grundas på handling som härrör från affärshändelsen eller särskilt

upprättas med uppgifter om denna, verifikation. Stor vikt läggs vid en tillförlitlig verifikationshantering. All bokföring skall ske enligt bokföringsmässiga grunder. I fråga om mindre rörelser gäller dock att bokföringen av fordringar och skulder kan ske på ett förenklat sätt.

Årsbokslutet består av både resultaträkning och balansräkning. I företag med mer än tio anställda skall resultaträkningen ställas upp i s. k. staffelform. Från skyldigheten att upprätta årsbokslut undantas enskilda näringsidkare som driver sin verksamhet utan biträde av flera än två årsanställda och i vars rörelse bruttoomsättningen understiger 200 000 kr.

En särskild nämnd, bokföringsnämnden, har inrättats med uppgift att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagens bokföring och offentliga redovisning. Nämnden består av ordförande och nio andra ledamöter jämte ersättare. Ledamöterna och ersättarna representerar myndigheter och organisationer som berörs av bokföringslagen, bl. a. riksskatteverket, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska revisorssamfundet, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO), LO och TCO. Hos nämnden finns ett kansli. Nämnden inrättades redan den 1 juli 1976 för att kunna tillgodose det behov av information och utbildning som den nya bokföringslagen skulle föranleda.

Som ett led i behandlingen av ärendet har utskottet besökt bokföringsnämnden varvid upplysningar lämnats om nämndens verksamhet och dess arbete inför bokföringslagens ikraftträdande. Företrädare för nämnden har vidare redovisat sina synpunkter på de i motionerna upptagna frågorna.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget till bokföringsnämnden för nästa budgetår beräknas till 730 000 kr. Förslaget till medelsanvisning föranleder ingen erinran från utskottets sida.

I motionen 1976/77:655 yrkas att riksdagen hos regeringen skall begära utredning av frågan om undantag från den generella bokföringsplikten för konstnärliga och litterära yrkesutövare.

Motionärerna framhåller att skälen för att alla rörelseidkare skall vara bokföringsskyldiga främst tar sikte på förhållanden som är knutna till rörelser av företagstyp. Borgenärernas intresse och rörelseidkarens eget behov av planeringsunderlag gör sig emellertid inte lika starkt gällande beträffande kulturarbetares verksamhet. En långivare är enligt motionärerna knappast betjänt av ett bokföringsunderlag i en rörelse som har ett ytterst varierande utfall från år till år och som dessutom för sitt fortbestånd är beroende av rörelseidkarens "konstnärliga kapital". Det enda motiv som återstår för att göra kulturarbetarna generellt bokföringspliktiga är beskattningshänsynen, anser motionärerna. Självfallet skall enligt motionärerna alla skattskyldiga ha ett tillförlitligt underlag för sin självdeklaration. Det är sannolikt också nödvändigt, fortsätter motionärerna, att en konstnär med omfattande verksamhet vid deklarationen måste framlägga ett sammandrag av inkomst- och utgiftsnoteringarna. Därifrån är emellertid steget långt till en generell bokföringsplikt enligt regler, som normalt är helt främmande för konstnären

och som han saknar elementär kunskap om, eftersom bokföringsteknik, företagsekonomi m. m. inte ingår i hans utbildning.

Som tidigare berörts och som framhålls av motionärerna gäller bokföringslagen i princip alla näringsidkare och alltså även konstnärliga och litterära yrkesutövare. Beträffande mindre företag gäller dock att de har möjlighet att i vissa avseenden ordna sin bokföring på ett förenklat sätt. Sålunda är enskilda näringsidkare, som driver sin verksamhet utan biträde av fler än två årsanställda och i vars rörelse den årliga bruttoomsättningssumman understiger 200 000 kr. undantagna från tillämpningen av bokföringslagens bestämmelser om årsbokslut. För dessa näringsidkare får i stället självdeklarationens rörelsebilaga R I eller motsvarande ersätta ett vanligt årsbokslut. Vidare får mindre företag i den löpande bokföringen göra avsteg från principen om redovisning enligt bokföringsmässiga grunder när det gäller kreditinköp och kreditförsäljningar och använda den s. k. pärmmetoden, dvs. en kontantmässig redovisning av huvudfordringar och leverantörsskulder. Metoden innebär att inkommande och utgående fakturor får samlas i en pärm och att notering i grundbokföringen sker först när en faktura likviderats. Ett grundläggande villkor för att metoden skall få användas är att endast ett mindre antal fakturor förekommer i rörelsen och fakturorna ej uppgår till avsevärda belopp. Användningen av pärmmetoden skall vidare vara förenlig med god redovisningssed.

Det av motionärerna väckta spörsmålet behandlades av utskottet förra året i samband med propositionen 1975:104 med förslag till bokföringslagen. Med anledning av propositionen väcktes ett flertal motioner som syftade till att undanta näringsidkare med mindre rörelser från bokföringsskyldighet, bl. a. två som gick ut på att konstnärliga och litterära yrkesutövare inte borde vara bokföringsskyldiga.

Lagutskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande (LU 1975/76:15) att frågan om vilken personkrets som bokföringsskyldigheten borde omfatta diskuterats utförligt i de två utredningsbetänkanden som låg till grund för propositionen. Båda utredningarna hade efter ingående överväganden funnit att man inte kunde utesluta någon näringsidkare från bokföringsskyldighet. Som skäl härför hade utredningarna åberopat de avsevärda svårigheter som föreligger när det gäller att på ett tillfredsställande sätt avgränsa en undantagsgrupp.

Utskottet ansåg att gränsen måste vara klar och reglerna lättillämpade. Den uppräkningsmetod som använts i 1929 års bokföringslag var enligt utskottets mening behäftad med uppenbara brister. Genom en sådan uppräkningsmetod fick man inte någon rationell avgränsning av bokföringsskyldigheten, utan resultatet blev godtyckligt. Man kunde inte heller generellt säga att viss typ av rörelse skulle uteslutas från bokföringsskyldighet enbart därför att den drevs av en ensam person. Många praktiska exempel kunde enligt utskottet anföras på att rörelsens omsättning ändock kunde vara mycket stor. Detta motiverade i så fall att rörelsen var bokföringspliktig. En generell

gräns byggd på maximiantalet anställda i rörelsen skulle, fortsatte utskottet, bli alltför schablonartad och inte slå likformigt inom olika branscher. När anställda fanns, förstärktes också intresset av att företaget skulle ha en formbunden bokföring. Likaså skulle en gräns som byggde på bruttoomsättningen i företaget bli olämplig och opraktisk från olika synpunkter. En kombination av olika angivna faktorer skulle medföra alltför stora tillämpningssvårigheter vid gränsdragningen.

Mot bakgrund av det anförda fann utskottet att det inte var möjligt att göra några generella undantag från den föreslagna kretsen av bokförings-skyldiga. Utskottet tillstyrkte därför propositionens förslag i denna del.

De skäl som sålunda åberopats mot generella undantag från bokföringsplikten är enligt utskottets mening alltså bärande. Utskottet vill i avslutning härtill framhålla att de förenklade bokföringsregler, som gäller för mindre företag, införts av riksdagen i syfte att tillgodose konstnärernas och andra småföretagares önskemål om lättnader i bokföringsskyldigheten. Enligt utskottets mening finns det anledning anta att de förenklade reglerna är tillämpliga på det övervägande antalet konstnärliga och litterära yrkesutövare. Den bokföringsskyldighet som sålunda i allmänhet åvilar denna yrkesgrupp torde i praktiken överensstämma med den skyldighet att föra anteckningar och bevara verifikationer, som följer av skattelagstiftningen. Det sagda utesluter dock inte att bokföringslagen, som innehåller regler för alla typer av företag, kan te sig svår att tillämpa för småföretagare. För att man skall komma till rätta med detta problem krävs enligt utskottets mening i första hand information om den närmare innebörden av bokföringslagens regler.

Enligt vad utskottet inhämtat vid besöket på bokföringsnämnden har överläggningar ägt rum mellan riksskatteverket och Konstnärernas Riksorganisation (KRO) angående bokföringsskyldigheten. Överläggningarna har resulterat i att KRO kunnat utfärda anvisningar för hur organisationens medlemmar skall fullgöra sina skyldigheter enligt bokföringslagen. Utskottet har vidare inhämtat, att bokföringsnämnden gett ut särskild information till näringsidkare med mindre omfattande verksamhet, vari lämnas upplysningar om den nya bokföringslagens regler till nytillkommande bokföringsskyldiga.

Den information som sålunda lämnats om den nya bokföringslagen är enligt utskottets mening ägnad att underlätta de konstnärliga och litterära yrkesutövarnas bokföringsarbete. Vid en bedömning av motionsyrkandet bör vidare beaktas, att bokföringslagen gällt endast under några få månader och att erfarenheter därför saknas från dess tillämpning.

På grund av det anförda finner utskottet att det inte finns skäl att frångå riksdagens ställningstagande förra året till frågan om bokföringslagens tillämpningsområde. Utskottet vill emellertid framhålla betydelsen av att bokföringsnämnden med uppmärksamhet följer tillämpningen av bokföringslagen såvitt gäller de konstnärliga och litterära yrkesutövarna och andra

småföretagare. Skulle utvecklingen visa att det uppkommer behov av en modifiering av bokföringslagens regler, förutsätter utskottet att bokföringsnämnden tar erforderliga initiativ. Utskottet avstyrker således bifall till motionen 1976/77:655.

I motionen 1976/77:457 framförs önskemål om s. k. diversifierad bokföring i företag, dvs. särredovisning för olika rörelsegrenar och driftställen inom ett företag. Sådan redovisning kan avse omsättning, ekonomiskt resultat, investeringar, antalet anställda osv.

Enligt 11 kap. 6 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall i aktiebolagens offentliga årsredovisning resultatet av varandra väsentligen oberoende rörelsegrenar redovisas särskilt. Bestämmelsen överensstämmer med vad som tidigare gällde enligt 1944 års aktiebolagslag och med 42 § lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar utom på den viktiga punkten att uppgiftsskyldigheten inte kan modifieras genom åberopande av skada för bolaget. Med väsentligen oberoende rörelsegrenar avses rörelsegrenar som ekonomiskt är oberoende av varandra på sådant sätt, att enligt affärsmässiga grunder skilda rörelseresultat kan framläggas.

Däremot uppställer årsredovisningsbestämmelserna i aktiebolagslagen inget krav på särredovisning för olika produktgrupper eller driftställen. Inte heller finns det f. n. några bestämmelser om att sådan särredovisning skall ske i den interna bokföringen. Bokföringslagen innebär ingen förändring i detta avseende.

I 11 kap. 11 § aktiebolagslagen upptas bl. a. en bestämmelse om offentlig redovisning av koncerninterna leveranser. Bestämmelsen innebär att såväl moderbolag som dotterbolag skall ange hur stor andel av årets inköp och försäljning som avser andra företag inom samma koncern. Syftet med denna uppgiftsskyldighet är att ge underlag för bedömning av enskilt koncernföretags beroende av koncernen som helhet.

Några krav på särredovisning av interna leveranser mellan olika drift- eller arbetsställen inom ett aktiebolag eller en koncern uppställs däremot inte i aktiebolagslagen. Inte heller upptar bokföringslagen några bestämmelser om en sådan särskild redovisning i det interna bokslutet.

I motionen 1976/77:457 framhålls att de i år inledda förhandlingarna om avtal om medbestämmande ingår i en serie åtgärder, som satts in för att stärka arbetstagarinflytandet genom de fackliga organisationerna. Enligt motionärerna innebär de ökade möjligheterna till insyn och inflytande att de anställdas ansvar för de beslut som fattas i företaget ökar. För att främja denna utveckling måste lagstiftningen, vid sidan av rent företagsekonomiska och samhällsinriktade intressen, tillgodose de fackliga organisationernas berättigade intresse av att kunna följa verksamheten. De anställda måste sålunda få möjlighet att påverka beslut om ekonomiska frågor på ett så tidigt stadium att åtgärder som tryggar sysselsättning och en god arbetsmiljö skall kunna vidtas. Motionärerna anser att ett bokföringssystem, som renodlar de olika enheternas och produktionsgruppernas resultat, är erforderligt

för att de anställdas inflytande och insyn skall bli effektiva. Det är också nödvändigt att transaktionerna inom de större företagen och koncernerna redovisas så att det blir möjligt att med resultatanalyser kontrollera de ingående enheterna. Enligt motionärerna bör lagstiftningen ge en långtgående redovisningsskyldighet för företag med olika enheter och produktgrupper. I anslutning härtill påpekas att internräntor och debiteringar kan grovt förvanska resultaten i olika enheter inom stora företag och de anställdas möjlighet till insyn därmed äventyras.

På anförda skäl yrkas i motionen att riksdagen hos regeringen skall begära att en utredning tillsätts med uppgift att snarast framlägga förslag till lagstiftning som tillgodoser såväl samhällets som de anställdas krav på en mera ingående insyn i företagen.

Frågan om diversifierad bokföring i aktiebolag har flera gånger tidigare övervägts i olika sammanhang, senast under förarbetena till bokföringslagen. I proposition 1975:104 anförde föredragande statsrådet (s. 132 f) bl. a. följande.

I större och medelstora företag är produktionen ofta differentierad på flera produktgrupper och/eller arbetsställen. I sådana fall har löntagarna ofta ett stort intresse av att separat redovisning görs beträffande de olika produktgrupperna resp. arbetsställena. Varken gällande lag eller utredningens förslag innehåller emellertid några särskilda bestämmelser som syftar till att få till stånd en sådan differentierad bokföring.

Det är förenat med åtskilliga svårigheter att bygga upp en lagstiftning som innebär att företagen åläggs att differentiera bokföringen på det sätt som nu har angetts. Det är möjligt att särskilda problem uppkommer när det är fråga om en differentiering mellan arbetsställen under det att en uppdelning på produktgrupper måhända är något lättare att åstadkomma. Inom justitiedepartementet övervägs f. n. hithörande frågor. Det är emellertid inte möjligt att redovisa resultatet av övervägandena i detta lagstiftningsärende. Inom departementet övervägs vidare en fråga som LO tagit upp i sitt remissyttrande, nämligen frågan om särskild redovisning av koncerninterna leveranser.

Med anledning av propositionen väcktes bl. a. en motion med ett likartat yrkande som det i nu förevarande motion. I sitt av riksdagen godkända betänkande (LU 1975/76:15) avstyrkte utskottet bifall till det då aktuella motionsyrkandet under hänvisning till det pågående utredningsarbetet.

Då frågan om diversifierad bokföring nu åter väckts vill utskottet till en början framhålla att den nya bokföringslagens regelsystem innebär att företagets bokföring anpassats till den moderna tidens krav. Lagen syftar bl. a. till att tillgodose de anställdas intresse av insyn i företagen som följer av utvecklingen mot ökad företagsdemokrati och medbestämmanderätt i företagen. Den nya lagstiftningen om medbestämmande i arbetslivet, som trädde i kraft den 1 januari 1977, garanterar sålunda arbetstagarna en vidsträckt rätt till information om företagen som ett komplement till förhandlingsrätten. Enligt medbestämmandelagen skall arbetsgivaren fortlöpande informera om bl. a. verksamhetens allmänna utveckling, produktionsmäs-

sigt och ekonomiskt. Arbetstagarnas organisationer har dessutom rätt att få tillgång till bokföringshandlingar m. m. i den omfattning organisationerna behöver för att tillvarata medlemmarnas gemensamma intressen. Arbetsgivaren är vidare skyldig att i skälig omfattning biträda med sammanställning av material och med annat utredningsarbete som arbetstagarparten behöver för att kunna följa och bedöma utvecklingen i arbetsgivarens verksamhet.

Vid det ovan redovisade besöket på bokföringsnämnden framhöll LO:s och TCO:s representanter i nämnden att det är betydelsefullt att företagens löpande bokföring utformas så att den ger möjligheter till medbestämmande från de anställdas sida. Redovisningen bör med andra ord anpassas till medbestämmanderegler. De ansåg vidare att bokföringen utgör ett av flera viktiga instrument för strävandena att demokratisera arbetslivet. Enligt företrädarna för de fackliga organisationerna förelåg det ett behov av forskning och utvecklingsarbete på området och bokföringsnämnden borde följa utvecklingen och försöka påverka denna. Däremot ansåg varken de fackliga representanterna eller övriga företrädare för nämnden att man f. n. borde överväga en lagstiftning. Från nämndens ledamöter framhölls också att de flesta större företag har en diversifierad internbokföring men att det är svårt att genom en sådan redovisning åstadkomma en rättvisande bild. Vidare företrädde den uppfattningen att praxis borde avvaktas.

De anställdas möjligheter till insyn i ett företag förutsätter enligt utskottets mening bl. a. att företagets bokföring är ordnad så att den ger tillgång till ekonomiska fakta om ställningen och utvecklingen både för företaget i dess helhet och för ett driftställe eller en produktgrupp i de fall företagets produktion är differentierad på olika enheter eller grupper. Från de anställdas synpunkt kan härvidlag en separat redovisning av olika driftställen eller produktgrupper vara av stort intresse. Som anfördes förra året har inom justitiedepartementet arbete inletts i syfte att utarbeta särskilda regler beträffande denna fråga. Enligt vad utskottet inhämtat har detta arbete ännu inte avslutats.

Ett genomförande av en särredovisning för olika driftställen eller produktgrupper är emellertid – som framhållits under förarbetena till bokföringslagen – förenat med flera svårigheter. Utskottet vill bl. a. peka på de problem som möter när man skall fördela kostnader, som är gemensamma för flera rörelsegrenar, på ett riktigt sätt. Ofta kan resultatet för ett driftställe inte redovisas med någon större bestämdhet. Detta gäller särskilt när en driftsenhet uteslutande levererar halvfabrikat till en annan enhet. Om inte dessa och liknande problem blir lösta, torde en särredovisning i enlighet med motionärernas önskemål inte kunna ge en rättvisande bild av resultatutvecklingen för olika driftställen och produktgrupper. Vid besöket på bokföringsnämnden har företrädarna för LO och TCO betonat att vad som i första hand krävs för att en meningsfull särredovisning skall komma till stånd är forskning och utvecklingsarbete angående utformningen av företagets bokföring. Utskottet delar denna uppfattning och vill härtill lägga

att det med hänsyn till medbestämmandelagstiftningen uppenbarligen ligger i båda parternas på arbetsmarknaden intresse att skapa förutsättningar för en från informationssynpunkt ändamålsenlig bokföring. Enligt utskottets mening kan det därför förutsättas, att arbetsgivare- och arbetstagarorganisationerna liksom olika branschorganisationer kommer att ta initiativ till erforderligt forsknings- och utvecklingsarbete på bokföringsområdet. I anslutning härtill vill utskottet erinra om att det ankommer på arbetsmarknadens parter att inom ramen för medbestämmandelagen reglera hur inflytande och medbestämmande skall fördelas i företagen. Den år 1975 träffade överenskommelsen mellan SAF, LO och PTK om ekonomikommitté och arbetstagararkonsult visar att det är möjligt att nå samförståndslösningar när det gäller frågan om de anställdas insyn i företagets resultatredovisning. Avtalet, som inför avtalsförhandlingarna om medbestämmandefrågor sagts upp, innebar bl. a. att en ekonomikommitté eller arbetstagararkonsult skulle tillsättas i företagen på begäran av de anställda i företagsnämnden med uppgift att följa företagets ekonomiska ställning och utveckling. I vissa fall skulle också en auktoriserad eller godkänd revisor kunna utses till extern arbetstagararkonsult. Enligt avtalet skulle arbetsgivarna betala erforderlig utbildning för arbetstagarledamöterna i ekonomikommitté och för arbetstagararkonsult.

I detta sammanhang vill utskottet också erinra om att det åligger bokföringsnämnden att – med beaktande av att bokföringen skall bilda underlag för bl. a. informationen till de anställda – lämna råd och anvisningar för hur bokföringsskyldigheten skall fullgöras i rörelser av olika slag. Med hänsyn härtill och till att LO och TCO är representerade i nämnden anser sig utskottet kunna utgå från att nämnden ägnar uppmärksamhet åt det i motionen upptagna spörsmålet. Enligt utskottets mening bör erfarenheterna från nämndens verksamhet och från företagets tillämpning av bokföringslagen avvaktas.

På grund av det anförda kan utskottet inte ställa sig bakom förslaget om en utredning, syftande till en lagreglerad skyldighet för företagen att särredovisa olika driftsenheter och produktgrupper. Utskottet avstyrker följaktligen motionen 1976/77:457.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bokföringsnämnden* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 730 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande konstnärliga och litterära yrkesutövares bokföringsskyldighet avslår motionen 1976/77:655,
3. att riksdagen beträffande diversifierad bokföring avslår motionen 1976/77:457.

Stockholm den 29 mars 1977

På lagutskottets vägnar
IVAN SVANSTRÖM

Närvarande: herrar Svanström (c), Andersson i Södertälje (s), Olsson i Timrå (s), fru Nilsson i Sunne (s), herrar Ekinge (fp), Andersson i Gamleby (s), Olsson i Sundsvall (c), Konradsson (s), fru Fredgardh (c), herr Andréasson (s), fru Karlsson (c), fru Andersson i Täby (c), herrar Silfverstrand (s), Ollén (m) och Pettersson i Stockholm (m).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

vid punkten 3 i utskottets hemställan (diversifierad bokföring)

av herrar Andersson i Södertälje (s), Olsson i Timrå (s), fru Nilsson i Sunne (s), herrar Andersson i Gamleby (s), Konradsson (s), Andréasson (s) och Silfverstrand (s) som anser

dels att den del av utskottets yrkande som börjar på s. 7 med orden "De anställdas" och slutar på s. 8 med orden "motionen 1976/77:457" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del framhålla att det för de anställda i ett företag är mycket betydelsefullt att företaget är ekonomiskt bärkraftigt och baserar sin verksamhet på sunda ekonomiska beräkningar. Åtskilliga åtgärder har vidtagits under senare år för att bereda de anställda insyn i företagets förhållanden och möjligheter att påverka företagen i deras handlande. Den nya medbestämmandelagen utgör ett exempel härpå.

Rätten till insyn i företaget är en nödvändig förutsättning inte bara för att de anställda skall uppleva trygghet och personlig tillfredsställelse i arbetet utan också för att de skall kunna rationellt och effektivt utnyttja sin rätt enligt lagen att genom förhandlingar och på andra sätt medverka i beslutsprocessen hos arbetsgivaren. Medbestämmandelagen ger de anställda rätt till information om företagets verksamhet, produktionsmässigt och ekonomiskt, som ett komplement till förhandlingsrätten. En sådan information måste bygga på bl. a. ekonomiska fakta, som kan hämtas från bokföringen, och måste ges fortlöpande så att de anställda kan vidta de åtgärder som krävs för att trygga sysselsättningen och åstadkomma en god arbetsmiljö.

För de anställda kan utvecklingen vid en driftsenhet eller för en produktgrupp vara av lika stort intresse som utvecklingen inom hela företaget. Detta talar enligt utskottets mening starkt för att företagen bör särredovisa resultaten för olika driftsenheter och produktgrupper. Likaså är det nödvändigt att olika transaktioner inom större företag eller koncerner redovisas så att de anställda får möjligheter till en fullgod och korrekt insyn i arbetsgivarens verksamhet. Vid utskottets besök på bokföringsnämnden har LO:s och TCO:s representanter bekräftat att det föreligger behov av en till medbestämmandelagen bättre anpassad bokföring i företagen. Samtidigt har

de uttalat att vad som i första hand erfordras är forskning och utvecklingsarbete.

Som tidigare berörts har inom justitiedepartementet inletts ett arbete i syfte att utarbeta regler om de frågor som tagits upp i motionen. Ett genomförande av en lagstiftning på området är emellertid förenat med vissa svårigheter. Även andra skäl talar mot att en sådan översyn kan komma att leda till en för arbetstagarna godtagbar ordning. Utskottet vill härvidlag peka på att en lösning av problemen med särredovisning förutsätter att de blir föremål för forskning och utvecklingsarbete. Med hänsyn härtill och då det saknas anledning anta att bokföringsnämnden inom ramen för sina resurser skall kunna ta de initiativ som erfordras för att arbetstagarnas berättigade anspråk på en mera ändamålsenlig bokföring skall kunna tillgodoses, bör de av motionärerna väckta spörsmålen bli föremål för en särskild utredning. Utredningen bör kartlägga de problem som är förknippade med en särredovisning samt pröva olika vägar att lösa dessa problem, därvid särskild uppmärksamhet bör ägnas betydelsen av forskning och utvecklingsarbete på området. Utredningen bör dock inte i första hand syfta till en lagstiftning på området. Det bör ankomma på regeringen att närmare bestämma formerna för utredningsarbetets bedrivande. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. att riksdagen beträffande diversifierad bokföring med anledning av motionen 1976/77:457 ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående utredning av frågan om särredovisning av resultatutvecklingen vid olika rörelseenheter m. m.